

Hvordan øke næringslivets investeringer i forskning?

Regjeringen har akkurat startet arbeidet med en strategi for å øke næringslivets investering i forskning og utvikling til to prosent av BNP. Målet skal realiseres innen 2030. Det er ambisiøst, og jeg støtter det helhert. Da er det bra at vi nå har en fersk rapport som identifiserer barrierer og tiltak for å øke privat finansiering av forskning, utvikling og forskningsbasert innovasjon i Norge.

AV MARI SUNDLI TVEIT | PUBLISERT 4. MAI 2023 | OPPDATERT 18. MARS 2025

Mari Sundli Tveit - administrerende direktør i Forskningsrådet

[Denne saken ble først publisert i Dagens Perspektiv 3. mai 2023](#)

[Rapporten](#), som er utført av Oslo Economics og NIFU på oppdrag fra Forskningsrådet, peker på at norsk næringslivsfinansiering i global sammenheng ligger omtrent midt på treet, men at vi ligger langt bak land vi ønsker å sammenligne oss med, som Nederland, Sverige, Danmark, Island, Finland og Østerrike. Rapporten peker også på at den offentlige andelen i Norge er uvanlig høy.

Det pekes i rapporten på flere årsaker til dette. En viktig årsak er næringsstrukturen vår. Mange bedrifter i Norge har hatt høy lønnsomhet uten å måtte investere mye i forskning og innovasjon. Det norske forsknings- og innovasjonssystemet, som på mange måter fungerer godt, er også bygget rundt offentlig eide institusjoner som i hovedsak er offentlig finansiert. Det skal vi selvfølgelig glede oss over, men rapporten peker også på at dette kan virke som en konserverende faktor.

I tillegg pekes det på at den norske samfunnsmodellen innebærer at det er en utbredt kultur for å «stole på staten» og viktige samfunnsområder anses som det offentliges ansvar. Dette kan skape kulturelle og politiske barrierer både for å motta og bidra med privat finansiering.

Rapporten peker også på skattelovgivning og regler for stiftelser som mulige barrierer mot å øke den private finansieringen. I tillegg er det en utfordring at kompetansen er ulikt fordelt og at det er lite utveksling av personer med kompetanse fra forskning mellom academia og næringsliv. Dette er krevende i en økonomi som har svært lav arbeidsledighet og store kompetansebehov på mange områder.

Potensialet for økt privatfinansiering av forskning er stort. Mange bedrifter i Norge har frem til nå hatt høy lønnsomhet uten å måtte investere mye i forskning og innovasjon, men ifølge rapporten må mer av veksten i disse næringene fremover kunne reinvesteres i dette. For eksempel har IT-næringen sterk vekst, men driver mest med markedsnært utviklingsarbeid. Det kan gi åpning for mer langsiktig og grunnleggende forskningsaktivitet i næringen.

Rapporten lanserer en rekke tiltak for å styrke den private finansieringen. Blant annet foreslås det å opprette næringsfond basert på avgiftsfinansiering innenfor spesifikke næringer, etter modell av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond, og å gjøre justeringer i skattesystemet. I tillegg foreslås det å forsterke og forbedre ordninger vi allerede har i drift. I Forskningsrådet vil vi gå gjennom våre egne støtteordninger for å se hvordan vi i enda større grad kan bidra til å utløse private investeringer.

Ifølge rapporten framstår stiftelser som en særlig egnet modell, både for å forvalte private og statlige midler til langsiktige formål som FoU og innovasjon. Derfor anbefaler den å legge til rette for at flere selskaper bruker stiftelsesformen som organisering, og med FoU som formål. Det vil antagelig kreve økt trygghet for langsiktige rammevilkår som legger til rette for slik privat finansiering.

Staten er også en betydelig næringslivsaktør med store eierandeler i selskap som enten driver eller har potensial for å drive med forskning og innovasjon. Rapporten anbefaler at dette kan utnyttes mer aktivt. Man kan for eksempel

sørge for å oppnevne styremedlemmer med kompetanse og erfaring fra forskning og legge sterkere føringer for statlige investeringsfond. Statens utbytte av aksjeposter kan også overdras til nye nasjonale FoU-fond, gjerne organisert som stiftelser.

Den nye rapporten viser anbefalt retning for å øke næringslivets investeringer i forskning. For å nå regjeringens 2%-mål må vi snu alle steiner. En kunnskapsøkonomi der offentlige og private krefter jobber sammen er nødvendig for å sikre velferden og vår evne til å møte nye utfordringer. Regjeringen har nå satt i gang dette viktige arbeidet, og vi i Forskningsrådet ser frem til å være med på arbeidet med å sikre forskning og utvikling i Norge for fremtiden.

Meldinger ved utskriftstidspunkt 16. mai 2025, kl. 03.47 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.